

C/2023/1504

18.12.2023

OBVESTILO KOMISIJE

o smernicah za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge v Uniji (smernice o afriški prašičji kugi)

(C/2023/1504)

(Besedilo velja za EGP)

Vsebinsko kazalo

	<i>Stran</i>
OKRAJŠAVE	3
OPREDELITEV POJMOV	3
UVOD	4
I. GLAVNA ZAKONODAJA EU V ZVEZI Z AFRIŠKO PRAŠIČJO KUGO	4
II. GOJENI PRAŠIČI	5
1. Splošno	5
2. Dodatni ukrepi za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pri gojenih prašičih	5
2.1. Ozaveščanje	6
2.2. Ukrepi biološke zaščite	6
2.3. Gojenje prašičev na prostem na območjih z omejitvami II in III	6
2.4. Redni obiski uradnih veterinarjev	6
2.5. Ocena tveganja v zvezi s krmo	6
2.6. Vzorčenje in testiranje	7
III. DIVJI PRAŠIČI	7
1. Splošno	7
2. Dodatni ukrepi za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pri divjih prašičih 8	
2.1. Nastavljanje vab	8
2.2. Ukrepi biološke zaščite na prizadetih območjih in med lovom	8
2.3. Zbiranje ključnih podatkov	9
2.4. Sodelovanje	9
2.5. Izločitev	9
2.6. Vzpostavitev „belih območij“	9
2.7. Ograjevanje	9
2.8. Lov	10
2.9. Pasivno spremljanje, vključno z iskanjem poginulih divjih prašičev in ravnanjem s trupi	10
2.10. Omejen dostop do okuženih območij	10
2.11. Omejitve trajnega krmljenja	10
2.12. Vzorčenje in testiranje	11
2.13. Lov s pastmi	11

3.	Uporaba ukrepov na različnih območjih ali območjih z omejitvami	11
3.1.	Ukrepi, ki bi se lahko sprejeli na območjih, na katerih afriška prašičja kuga ni prisotna in ki ne mejijo na območja z omejitvami	11
3.2.	Ukrepi, ki bi se lahko sprejeli na območjih, na katerih afriška prašičja kuga ni prisotna (vključno z območji z omejitvami I), ki mejijo na območja z omejitvami iz prilog I in II k uredbi o afriški prašičji kugi	12
3.3.	Ukrepi, ki bi se lahko sprejeli na novo okuženih območjih za izkoreninjenje afriške prašičje kuge .	12
3.4.	Ukrepi, ki bi se lahko sprejeli na obsežnih okuženih območjih za obvladovanje afriške prašičje kuge	14
IV.	Načela in merila za geografsko opredelitev regionalizacije afriške prašičje kuge v EU	14
PRILOGE		
Priloga I –	Ključna sporočila za kampanje ozaveščanja v državah članicah	18
Priloga II –	Ukrepi biološke zaščite za lovce in vse osebe, ki išče trupe divjih prašičev in ravna z njimi	21
Priloga III –	Vzorčenje pri divjih prašičih in odstranitev trupov divjih prašičev v zadevnih državah članicah	22
Priloga IV –	Povzetek priporočil v zvezi z divjimi prašiči, kot so opisana v poglavju III	23

OKRAJŠAVE

Ab	protitelesa
AHL	Uredba (EU) 2016/429
ASF	afriška prašičja kuga
Smernice o afriški prašičji kugi	smernice za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge v Uniji
ASFV	virus afriške prašičje kuge
Uredba o afriški prašičji kugi	Izvedbena uredba Komisije (EU) 2023/594 ⁽¹⁾ o določitvi posebnih ukrepov za obvladovanje boleznih afriške prašičje kuge in o razveljavitvi Izvedbene uredbe (EU) 2021/605
EFSA	Evropska agencija za varnost hrane
ELISA	encimski imunski test
EU	Evropska unija
EURL	referenčni laboratorij EU za afriško prašičjo kugo ⁽²⁾
EUVET	veterinarska skupina EU za izredne dogodke ⁽³⁾
FAO	Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo
GF-TADs	Globalni okvir za progresivni nadzor nad čezmejnimi boleznimi živali
IPT	enoslojni preskus z imunoperoksidazo
NACIONALNI AKCIJSKI NAČRTI	nacionalni akcijski načrti za divje prašiče za preprečitev širjenja afriške prašičje kuge v Uniji, kot so določeni v členu 56 uredbe o afriški prašičji kugi in Prilogi IV k tej uredbi
WOAH	Svetovna organizacija za zdravje živali
PAFF	Stalni odbor za rastline, živali, hrano in krmo
PCR	polimerazna verižna reakcija
SGE za ASF	stalna skupina strokovnjakov za afriško prašičjo kugo

OPREDELITEV POJMOV

V teh smernicah se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

nastavljanje vab: pomeni uporabo omejenih količin krme (npr. koruze) ali drugih atraktantov, s katerimi se divji prašiči zvbijajo na posebno območje (določeno območje, kjer se raztrosi krma ali nastavijo drugi atraktanti), kjer jih je nato mogoče loviti ali ujeti;

izločitev: pomeni usmrnitev divjih prašičev za odstranitev trupa brez obdelave;

lov s pastmi: pomeni ulov divjih prašičev s pastmi;

trajno krmljenje divjih prašičev: pomeni krmljenje divjih prašičev na določenem območju v daljšem časovnem obdobju z namenom podpiranja preživetja ali umetne rasti populacije navedenih živali.

⁽¹⁾ UL L 129, 15.4.2021, str. 1.

⁽²⁾ <https://asf-referencelab.info/asf/en/>

⁽³⁾ https://food.ec.europa.eu/animals/animal-diseases/veterinary-emergency-team_en

UVOD

Smernice o afriški prašičji kugi so oblikovale Komisija in države članice in ne posegajo v zakonodajo Unije, ki se uporablja. Za uradno razlago prava Unije je pristojno samo Sodišče Evropske unije.

Namen tega dokumenta je državam članicam in/ali deležnikom zagotoviti smernice o razpoložljivih orodjih za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge kot odziv na epidemiološko stanje te bolezni v EU in po svetu.

Te smernice o afriški prašičji kugi so navedene v uredbi o afriški prašičji kugi, in sicer v:

- uvodni izjavi 5 (v zvezi z načeli in merili za geografsko opredelitev regionalizacije afriške prašičje kuge v EU),
- členu 59(3), točka (b) (v zvezi s posebnimi obveznostmi obveščanja vseh držav članic o afriški prašičji kugi),
- točki (c) Priloge IV (v zvezi z minimalnimi zahtevami za nacionalne akcijske načrte za divje prašiče za preprečitev širjenja afriške prašičje kuge v Uniji).

Smernice o afriški prašičji kugi:

- zagotavljajo informacije o obstoječih določbah prava EU,
- ponazarjajo in spodbujajo dobre prakse za obvladovanje afriške prašičje kuge,
- zagotavljajo nasvete o posebnih ukrepih (ki niso določeni v zakonodaji EU) za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge v Uniji,
- določajo načela in merila za geografsko opredelitev regionalizacije afriške prašičje kuge v EU.

Smernice o afriški prašičji kugi se lahko prilagodijo potrebam v državah članicah ali regijah, da bi se obravnavale različne ravni tveganj, kot so opredeljene v ocenah tveganja (*), ki jih izvede posamezna država članica, ter ob upoštevanju strukture pristojnih veterinarskih in drugih organov, nacionalna zakonodaja ter druge posebnosti na nacionalni ali lokalni ravni.

Smernice o afriški prašičji kugi so bile razvite in se po potrebi posodabljajo na podlagi:

- mednarodnih standardov (†),
- znanstvenih ocen (predvsem tistih, ki jih zagotovi agencija EFSA (‡)),
- dobrih praks in izkušenj držav članic in drugih držav ter misij in priporočil veterinarske skupine EU za izredne dogodke (EUVET),
- drugih ustreznih informacij.

I. GLAVNA ZAKONODAJA EU V ZVEZI Z AFRIŠKO PRAŠIČJO KUGO

Najpomembnejša zakonodaja Unije v zvezi s preprečevanjem, obvladovanjem in izkoreninjenjem afriške prašičje kuge je povzeta v spodnji preglednici:

Št.	Naslov	Glavni namen pravnega akta	Opombe
1.	Uredba (EU) 2016/429 (‡) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o prenosljivih boleznih živali in o spremembi ter	Horizontalni pravni okvir o zdravju živali v Uniji.	„Pravila o zdravju živali“ Povezava za več informacij na spletišču Komisije:

(*) EFSA Journal 2018;16(11):5494

(†) <https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/>

(‡) <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/african-swine-fever>

(§) UL L 84, 31.3.2016, str. 1.

Št.	Naslov	Glavni namen pravnega akta	Opombe
	razveljavitvi določenih aktov na področju zdravja živali		https://ec.europa.eu/food/animals/health/regulation_en . Komisija je za uporabo novih pravil sprejela več delegiranih in izvedbenih aktov ⁽⁸⁾ .
2.	Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/687 ⁽⁹⁾ z dne 17. decembra 2019 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta glede pravil za preprečevanje in obvladovanje nekaterih boleznih s seznama	Določa ukrepe v primeru uradnega suma ali potrditve bolezni, vzpostavitev območij z omejitvami (zaščitnih/ogroženih območij) in okuženih območij ter prepovedi in pogoje za odobrene premike z navedenih območij.	Dopolnilna pravila o preprečevanju in obvladovanju boleznih. Povezava za več informacij na spletišču Komisije: https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/diseases-and-control-measures_en
3.	Izvedbena uredba Komisije (EU) 2023/594 ⁽¹⁰⁾ z dne 16. marca 2023 o določitvi posebnih ukrepov za obvladovanje bolezni afriške prašičje kuge in o razveljavitvi Izvedbene uredbe (EU) 2021/605	Določa posebne ukrepe za obvladovanje bolezni afriške prašičje kuge (ukrepi EU za razdelitev na območja, povezani z afriško prašičjo kugo), sezname območij z omejitvami I, II in III na ravni Unije (Priloga I) ter območij z omejitvami, ki zajemajo zaščitna, ogrožena in okužena območja (Priloga II), harmonizirane ukrepe biološke zaščite za nekatere obrate (Priloga III) ter minimalne zahteve za nacionalne akcijske načrte (Priloga IV).	Posebni ukrepi za obvladovanje afriške prašičje kuge (ukrepi Unije za razdelitev na območja, povezani z afriško prašičjo kugo). Povezava za več informacij na spletišču Komisije: https://ec.europa.eu/food/animals/animal-diseases/control-measures/asf_en

II. GOJENI PRAŠIČI

1. Splošno

Ukrepi, ki jih je treba sprejeti za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pri gojenih prašičih, so določeni v zakonodaji EU iz oddelka I.

2. Dodatni ukrepi za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pri gojenih prašičih

Smernice o afriški prašičji kugi zagotavljajo napotke o tem, kako bolje izvajati ukrepe za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pri gojenih prašičih, ki bi jih bilo treba upoštevati, kadar je to ustrezno.

⁽⁸⁾ https://food.ec.europa.eu/animals/animal-health/animal-health-law/delegated-and-implementing-acts_en

⁽⁹⁾ UL L 174, 3.6.2020, str. 64.

⁽¹⁰⁾ UL L 79, 17.3.2023, str. 65.

2.1. Ozaveščanje

Uredba o prašičji kugi poleg splošnih obveznosti iz pravil o zdravju živali določa tudi naslednje posebne obveznosti:

- posebne obveznosti obveščanja in usposabljanja v zadevnih državah članicah (člena 57 in 58 uredbe o afriški prašičji kugi),
- posebne obveznosti obveščanja v vseh državah članicah (člen 59 uredbe o afriški prašičji kugi).

V Prilogi I k tem smernicam so navedeni ključna sporočila in komunikacijske strategije, prilagojeni različnim ciljnim skupinam. Ti bi lahko bili izhodišče za vzpostavitev nacionalnih kampanj ozaveščanja v vseh državah članicah.

Na spletišču stalne skupine strokovnjakov za afriško prašičjo kugo v Evropi je na voljo tudi repozitorij komunikacijskega gradiva o afriški prašičji kugi, ki se uporablja v različnih državah (pobuda Globalnega okvira za progresivni nadzor nad čezmejnimi boleznimi živali) ⁽¹⁾.

2.2. Ukrepi biološke zaščite

Uredba (EU) 2016/429 določa splošni koncept in opredelitev biološke zaščite ter vsebuje nekatere horizontalne določbe ⁽²⁾ v zvezi z njo.

Člen 16(1), točka (b)(i), in Priloga III k uredbi o afriški prašičji kugi določata okrepljene ukrepe biološke zaščite za obrate z gojenimi prašiči na območjih z omejitvami I, II in III v zadevnih državah članicah, ki se izvajajo v primeru premikov nekaterih pošiljk, ki jih odobri pristojni organ v skladu z uredbo o afriški prašičji kugi.

Ukrepe biološke zaščite, predvidene v Prilogi III k uredbi o afriški prašičji kugi, bi bilo treba tudi spodbujati v vseh državah članicah, za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pa se lahko uporabijo tudi v drugih obratih (za katere ne veljajo obveznosti iz uredbe o afriški prašičji kugi) z gojenimi prašiči (razen klavnic, kadar je to ustrezno).

2.3. Gojenje prašičev na prostem na območjih z omejitvami II in III

Zaradi tveganja prenosa virusa afriške prašičje kuge se priporoča omejitev gojenja prašičev na prostem vsaj na območjih z omejitvami II in III. Pristojni organ bi lahko po oceni tveganja, ki bi jo izvedel, za vsak primer posebej odločil o gojenju prašičev na prostem na območjih z omejitvami II in III ⁽³⁾, in sicer ob upoštevanju:

- ustreznih ukrepov biološke zaščite (npr. uporaba dvojne ograje ali enojne trdno zgrajene ograje),
- rednega izvajanja neodvisnih in objektivnih ocen biološke zaščite na kmetiji ali v drugih obratih (npr. zaprtih obratih, vključno z živalskimi vrtovi) z uporabo celovitih standardnih protokolov,
- morebitne ocene ali odobritve prašičerejskih farm na prostem, ki temelji na tveganju teh kmetij v smislu biološke zaščite, evidentiranem v uradnem sistemu, ki ga upravljajo pristojni organi, kadar je to potrebno.

2.4. Redni obiski uradnih veterinarjev

Člen 16(1), točka (a), uredbe o afriški prašičji kugi določa pogostost rednih obiskov v obratih, za katere velja odobritev premikov nekaterih pošiljk znotraj in zunaj območij z omejitvami. Redne obiske uradnih veterinarjev bi bilo treba izvajati tudi v obratih, v katerih se prašiči gojijo samo za lastno porabo, na podlagi ocene tveganja s poudarkom na afriški prašičji kugi, ki jo izvede pristojni organ zadevne države članice v skladu z ustrežno zakonodajo EU.

2.5. Ocena tveganja v zvezi s krmo

Tveganje, ki izhaja iz krme, se šteje za manjše ⁽⁴⁾ v primerjavi z več drugimi potmi širjenja virusa (npr. stikom z okuženimi živimi živalmi in krmljenjem s pomijami). Čeprav je agencija EFSA opredelila nekatere vrste krme, ki lahko pomenijo tveganje za vnos afriške prašičje kuge v obrat s prašiči, zlasti v regijah z okuženimi divjimi prašiči, bo upravljanje tveganja verjetno bolj potrebno pri drugih poteh tveganja za okužbo, kot so premiki živih domačih prašičev, krmljenje s pomijami, ki vsebujejo proizvode prašičjega izvora, ali omogočanje stika med divjimi in gojenimi prašiči.

⁽¹⁾ <https://rr-europe.woah.org/en/Projects/gf-tads-europe/standing-groups-of-experts-on-african-swine-fever-in-europe/depository-on-african-swine-fever/>

⁽²⁾ Na primer členi 10, 55, 65 itd.

⁽³⁾ *EFSA Journal* 2021;19(6):6639.

⁽⁴⁾ *EFSA Journal* 2021;19(4):6558.

Lokalno pridelano seno, slama ali žito, spravljeno na območju, na katerem je afriška prašičja kuga prisotna pri divjih prašičih, uporaba opreme na kmetiji s podobnega območja ali krmljenje prašičev s svežo krmo so bili opredeljeni kot potencialni viri okužbe z afriško prašičjo kugo za domače prašiče, zlasti v obratih, v katerih se prašiči gojijo za lastno porabo.

Nosilci dejavnosti poslovanja s krmo bi morali ustrezno uporabljati učinkovite sisteme sledljivosti in ukrepe biološke zaščite, da bi zagotovili varnost oskrbe s krmnimi sestavinami in obravnavali tveganja prenosa virusa afriške prašičje kuge.

S skladiščenjem krmnih proizvodov in materialov za obogatitev okolja ali steljo (pri temperaturah nad 0 °C) z območij, prizadetih z afriško prašičjo kugo, pred njihovo uporabo se bo v ustreznih okoliščinah zmanjšalo tveganje za preživetje virusa afriške prašičje kuge v matriki. Pristojni organ bi moral v posebnih okoliščinah upoštevati ustrezne postopke dekontaminacije in skladiščenja (npr. čas skladiščenja, obdelava, temperatura), s katerimi se zmanjša morebitna kontaminacija z virusom za krmo, ki je bila z območij z afriško prašičjo kugo prenesena na neprizadeta območja.

Če se uporaba lokalno pridelanega žita, trave in slame šteje za tvegano (na podlagi ocene tveganja, ki jo izvede pristojni organ zadevne države članice) v lokalnih prevladujočih razmerah (zlasti v obratih, v katerih se prašiči gojijo samo za lastno porabo), bi moral pristojni organ razmisliti o naslednjih ukrepih:

- a) prepovedi krmljenja gojenih prašičev s svežo travo ali žitom ⁽¹⁵⁾, razen če se pred uporabo obdela za inaktivacijo virusa afriške prašičje kuge oziroma se vsaj 30 dni skladišči zunaj dosega divjih prašičev;
- b) prepovedi uporabe slame ⁽¹⁶⁾ za steljo za gojene prašiče, razen če se vsaj 90 dni pred uporabo obdela za inaktivacijo afriške prašičje kuge ali skladišči zunaj dosega divjih prašičev.

2.6. Vzorčenje in testiranje

Zahteve za vzorčenje in testiranje za afriško prašičjo kugo pri gojenih prašičih so določene v zakonodaji EU iz oddelka I.

Pri zakolu gojenih prašičev za lastno porabo v istem obratu bi bilo treba vzorčenje in testiranje za afriško prašičjo kugo izvajati v skladu z navodili pristojnega organa, vsaj na območjih z omejitvami.

Zbiranje vzorcev ter tehnike, validacijo in razlago diagnostičnih metod bi bilo treba izvajati v skladu s členom 6 Delegirane uredbe Komisije (EU) 2020/689 ⁽¹⁷⁾ ter potrebi upoštevati tudi:

- smernice, ki so na voljo na spletišču referenčnega laboratorija EU za afriško prašičjo kugo ⁽¹⁸⁾, ter
- Priročnik diagnostičnih testov in cepiv za kopenske živali Svetovne organizacije za zdravje živali (WOAH) ⁽¹⁹⁾.

III. DIVJI PRAŠIČI

1. Splošno

Ukrepi, ki jih je treba sprejeti za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pri divjih prašičih, so določeni v zakonodaji EU iz oddelka I.

Divji prašiči imajo pomembno vlogo pri širjenju in ohranjanju afriške prašičje kuge. Ustrezno ravnanje ⁽²⁰⁾ z divjimi prašiči v skladu s predlogi iz teh smernic bi moralo potekati na:

⁽¹⁵⁾ Z območij, za katera je bila sporočena afriška prašičja kuga.

⁽¹⁶⁾ Z območij, za katera je bila sporočena afriška prašičja kuga.

⁽¹⁷⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2020/689 z dne 17. decembra 2019 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2016/429 Evropskega parlamenta in Sveta glede pravil za spremljanje, programe izkoreninjenja in status prost nekaterih boleznih s seznama in porajajočih se boleznih (UL L 174, 3.6.2020, str. 211).

⁽¹⁸⁾ <https://asf-referencelab.info/asf/en/>

⁽¹⁹⁾ <https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/>

⁽²⁰⁾ *EFSA Journal* 2018;16(11):5494.

- območjih, ki jih bolezen ni prizadela, s poudarkom na dobrih praksah preprečevanja, zgodnjem odkrivanju in pripravljenosti na morebiten pojav afriške prašičje kuge, ter
- območjih, ki jih je bolezen že prizadela, s ciljem obvladovanja in izkoreninjenja bolezni.

Gostota divjih prašičev se šteje za najpomembnejši dejavnik tveganja za pojav afriške prašičje kuge pri navedenih živalih. Preventivni ukrepi za zmanjšanje in stabilizacijo populacij divjih prašičev pred vnosom afriške prašičje kuge so koristni za zmanjšanje (i) verjetnosti izpostavljenosti populacije afriški prašičji kugi ter (ii) napora, potrebnega za izvajanje morebitnih nujnih ukrepov v primeru vnosa afriške prašičje kuge (tj. treba je odstraniti manj trupov).

Države članice bi morale na podlagi nacionalnih akcijskih načrtov razmisliti o dolgoročnem pristopu k ravnanju z divjimi prašiči.

2. Dodatni ukrepi za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pri divjih prašičih

Smernice o afriški prašičji kugi zagotavljajo dodatne predloge in napotke, kako bolje izvajati ukrepe za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pri divjih prašičih, ki bi jih bilo treba upoštevati, kadar je to ustrezno.

Ukrepi, povezani s preprečevanjem, obvladovanjem in izkoreninjenjem afriške prašičje kuge, bi se lahko razlikovali (kolikor to v ustreznih primerih dovoljuje zakonodaja) ter bi morali biti prilagojeni različnim območjem. Temeljiti bi morali na:

- času razvoja bolezni na območju (različne faze okužbe je mogoče ugotoviti s stalnim sistemom pasivnega spremljanja za zgodnje odkrivanje afriške prašičje kuge pri divjih prašičih skupaj s testiranjem ustreljenih divjih prašičev),
- dinamiki obstoječe populacije, razširjenosti in gostoti divjih prašičev,
- obstoju naravnih ali umetnih ovir,
- okoljskih in podnebnih razlikah,
- kmetijskih praksah.

Smernice o afriški prašičji kugi zajemajo ukrepe v zvezi s preprečevanjem, obvladovanjem in izkoreninjenjem afriške prašičje kuge pri divjih prašičih, kot so podrobno opisani v točkah 4.1 do 4.14 teh smernic. Ti ukrepi so povzeti v Prilogi IV k smernicam o afriški prašičji kugi.

2.1. Nastavljanje vab

Nastavljanje vab ne bi smelo predstavljati vir krmljenja divjih prašičev za vzdrževanje njihove populacije (npr. pozimi).

Pristojni organ države članice bi lahko po opravljeni oceni tveganja morebitnega vnosa ali širjenja afriške prašičje kuge in ob upoštevanju možnosti uporabe dodatnih ukrepov za zmanjšanje tveganja odločil o količinah krme, dovoljenih za nastavljanje vab, pri čemer bi upošteval naslednje:

- epidemiološko stanje afriške prašičje kuge v državi članici ali na območju,
- informacije o obstoječi populaciji divjih prašičev v državi članici ali na območju ter
- lovske prakse v državi članici ali na območju.

2.2. Ukrepi biološke zaščite na prizadetih območjih in med lovom

V državah članicah bi bilo treba okrepiti ukrepe biološke zaščite v zvezi z divjimi prašiči ter pri teh ukrepih upoštevati priročnik z naslovom Afriška prašičja kuga pri divjih prašičih – ekologija in biološka zaščita ⁽²¹⁾, ki je bil pripravljen v okviru pobude Globalnega okvira za progresivni nadzor nad čezmejnimi boleznimi živali, in sicer zlasti:

- poglavje 5 o biološki zaščiti v prizadetih gozdovih in
- poglavje 6 o biološki zaščiti med lovom.

⁽²¹⁾ <https://www.woah.org/app/uploads/2022/07/asf-in-wild-boar-ecology-and-biosecurity-2nd-ed.pdf>

Minimalne zahteve glede biološke zaščite za lovce ter za vse osebe, ki išče trupe divjih prašičev in ravna z njimi, so določene tudi v Prilogi II k smernicam o afriški prašičji kugi.

2.3. Zbiranje ključnih podatkov

Testiranje divjih prašičev na afriško prašičjo kugo v državah članicah je vir dragocenih informacij o epidemiološkem stanju afriške prašičje kuge in razvoju bolezni. To skupaj z drugimi ustreznimi podatki omogoča prilagoditev konkretnih ukrepov za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge, kot je potrebno.

Pristojni organi držav članic bi morali zbirati in agenciji EFSA predložiti epidemiološke podatke o afriški prašičji kugi ter druge ustrezne informacije o bolezni ⁽²²⁾, kadar je to potrebno. Taka izmenjava informacij omogoča pridobivanje znanstvenih spoznanj o afriški prašičji kugi ⁽²³⁾ za oblikovanje pristopa, ki temelji na tveganju, in sprejemanje odločitev o ravnanju.

2.4. Sodelovanje

Za ravnanje z divjimi prašiči je potrebno sodelovanje pristojnih organov in deležnikov, kot so organi za upravljanje gozdov, okoljski organi in lovci. Uspešno in učinkovito sodelovanje je bistveno za preprečevanje, zgodnje odkrivanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge. Ukrepi, sprejeti v okviru teh smernic, bi morali biti skladni z ustrežno okoljsko, lovsko in veterinarsko zakonodajo EU in/ali nacionalno zakonodajo, vključno z zahtevami za varstvo narave in biotske raznovrstnosti, treba pa bi jih bilo ustrezno oceniti, kar zadeva znanstveno podlago, vpliv in učinkovitost.

Na spletišču stalne skupine strokovnjakov za afriško prašičjo kugo v Evropi je na voljo tudi repozitorij ustreznega informativnega gradiva o afriški prašičji kugi, ki vsebuje dobre prakse v uporabi v različnih državah (pobuda Globalnega okvira za progresivni nadzor nad čezmejnimi boleznimi živali) ⁽²⁴⁾.

2.5. Izločitev

Za zmanjšanje populacije divjih prašičev bi bilo treba razmisliti o izločitvi, zlasti na novo okuženih območjih ali ogroženih območjih.

2.6. Vzpostavitev „belih območij“

Obvladovanje afriške prašičje kuge zajema ukrepe za zmanjšanje populacije divjih prašičev, kot je preventivna izločitev ali, kadar je to ustrezno, lov na razmejenih območjih, imenovanih „bela območja“ ⁽²⁵⁾. Prejšnje izkušnje nekaterih držav članic potrjujejo, da bi bila lahko vzpostavitev takih belih območij učinkovito orodje za omejevanje širjenja bolezni pri populaciji divjih prašičev. Ta „bela območja“ bi bila lahko vzpostavljena na območju, ki geografsko meji na ustrezno območje z omejitvami zaradi afriške prašičje kuge, na katerem med divjimi prašiči kroži virus afriške prašičje kuge, oziroma ki se nahaja znotraj takega območja. Na „belih območjih“ bi bilo treba uporabljati kombinacijo različnih ukrepov (npr. ograjevanje, obsežna in hitra depopulacija divjih prašičev itd.), da se ustavi širjenje afriške prašičje kuge.

2.7. Ograjevanje

Ograje bi se lahko po potrebi uporabile za zadrževanje populacije divjih prašičev z namenom preprečevanja, obvladovanja in izkoreninjanja afriške prašičje kuge, zlasti na novo okuženih območjih (s ciljem izkoreniniti afriško prašičjo kugo). Postaviti bi jih bilo treba na omejenih osrednjih okuženih območjih, da bi se začela preventivna izločitev divjih prašičev na razmejenem območju („bela območje“ za omejitev ali upočasnitev premikov divjih prašičev z novo okuženih območij na neokužena območja), ter v povezavi z drugimi ukrepi (npr. lovom, vzpostavitvijo „belih območij“, lovom s pastmi itd.) za ustavitev ali upočasnitev širjenja afriške prašičje kuge. Uporabljajo se lahko različne vrste ograj (npr. trdno grajene, električne), odvisno od lokalnih razmer in epidemiološkega stanja afriške prašičje kuge na določenem območju ter ob upoštevanju naslednjega ⁽²⁶⁾:

— za nobeno zasnovo električne ograje ni mogoče stoodstotno šteti, da bo v velikem obsegu in v daljšem časovnem obdobju zadržala vse divje prašiče;

⁽²²⁾ Na podlagi zahtev agencije EFSA.

⁽²³⁾ <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/african-swine-fever>

⁽²⁴⁾ <https://rr-europe.woah.org/en/Projects/gf-tads-europe/standing-groups-of-experts-on-african-swine-fever-in-europe/depository-on-african-swine-fever/>

⁽²⁵⁾ *EFSA Journal* 2021;18(5):EN-6573.

⁽²⁶⁾ *EFSA Journal* 2018;16(7):5344.

- agencija EFSA je v preteklosti ugotovila, da ni dokazov, da velike ograje učinkovito zadržujejo divje prašiče. Kljub temu bi bilo mogoče upoštevati nove izkušnje, ki so jih države članice pridobile pri ograjevanju omejenih osrednjih okuženih območij (kot vrsti ukrepa za omejitev ali ustavitve širjenja afriške prašičje kuge);
- rezultati več študij o uporabi repelentov za odganjanje divjih prašičev z vonjem so se med seboj razlikovali (v več preskušanjih, navedenih v ustreznem poročilu agencije EFSA, ni bilo mogoče dokazati učinka repelenta na vdor divjih prašičev ali škodo na kmetijskih rastlinah).

Naravne pregrade, kot so velike reke ali ožine, se lahko po potrebi uporabijo za razmejitev območij z omejitvami, saj so se v nekaterih okoliščinah izkazale za učinkovite pri zmanjševanju premikov divjih prašičev, čeprav jih ne preprečujejo v celoti.

2.8. Lov

Lovce v vseh državah članicah bi bilo treba usposobiti, da bi se zavedali tveganj, ki jih predstavlja afriška prašičja kuga, in spoznali dobre prakse ravnanja pri odkritju poginulih divjih prašičev ali v katerem koli drugem primeru suma afriške prašičje kuge.

Lovske prakse bi bilo treba prilagoditi epidemiološkemu razvoju bolezni, saj vplivajo na populacije divjih prašičev. V skladu z zakonodajo EU in nacionalno zakonodajo se lahko za doseganje ciljev iz teh smernic o afriški prašičji kugi in nacionalnih akcijskih načrtov uporabi dodatna tehnična oprema za lov.

Po potrebi bi bilo treba zagotoviti tesno sodelovanje med ustreznimi organi in deležniki ⁽²⁷⁾, zlasti kadar upravljanje lova v primeru afriške prašičje kuge ne spada v pristojnost pristojnega veterinarskega organa države članice.

2.9. Pasivno spremljanje, vključno z iskanjem poginulih divjih prašičev in ravnanjem s trupi ⁽²⁸⁾

Pasivno spremljanje (tudi kadar je podprto z aktivnim iskanjem poginulih divjih prašičev) je najučinkovitejše orodje za odkrivanje afriške prašičje kuge in spremljanje njenega širjenja. Zato bi bilo treba spodbujati vzorčenje in testiranje trupov poginulih divjih prašičev. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti odkrivanju trupov na novo okuženih območjih in v njihovi bližini.

Trupi, ki se odkrijejo najprej, običajno ne predstavljajo nujno prvega primera okužbe z boleznijo na navedenem območju. Zato bi bilo treba okrepiti pasivno spremljanje (tudi za odkrivanje in ugotavljanje lokacije najstarejših trupov) in testiranje vseh trupov, zlasti na novo okuženih območjih in v njihovi bližini.

2.10. Omejen dostop do okuženih območij

Dostop do okuženih območij (zlasti do novo okuženih območji, na katerih je cilj čim prej izkoreniniti afriško prašičjo kugo) bi bilo treba ustrezno omejiti zaradi tveganja prenosa afriške prašičje kuge prek ljudi, opreme, vozil itd. Pristojni organ bi moral te omejitve upravljati na podlagi ocene tveganja ter ob upoštevanju posebnih lokalnih razmer in okoliščin.

2.11. Omejitve trajnega krmljenja

V državah članicah bi bilo treba omejiti trajno krmljenje divjih prašičev, da bi se omejila oziroma zmanjšala preživetje in umetna rast populacije divjih prašičev.

Divji prašiči ne bi smeli imeti dostopa do krmišč ali opreme za krmljenje drugih prostoživečih vrst (npr. divjih prežvekovalcev), krma, ki se uporablja za druge prostoživeče vrste, pa ne bi smela biti vabljiva za divje prašiče (npr. seno).

V posebnih primerih bi lahko pristojni organ po oceni tveganja razmislil o odobritvi trajnega krmljenja divjih prašičev za omejeno časovno obdobje z namenom zadrževanja divjih prašičev na novo okuženem območju, na katerem je kratko- do srednjeročni cilj izkoreniniti afriško prašičjo kugo.

⁽²⁷⁾ EFSA Journal 2018;16(11):5494.

⁽²⁸⁾ V smernicah o afriški prašičji kugi izraz „trup“ zajema (i) najdene poginule divje prašiče (vključno z divjimi prašiči, ubitimi na cesti) in (ii) ustreljene divje prašiče.

2.12. Vzorčenje in testiranje

Vzorčenje in testiranje najdenih poginulih divjih prašičev bi morala temeljiti na:

- oceni tveganja, ki jo izvede pristojni organ, ter
- pasivnem spremljanju.

Kadar je ustrezno, bi bilo treba najdene trupe ter izločene (npr. na novo okuženem območju ali „belem območju“) in bolne divje prašiče testirati na afriško prašičjo kugo z uporabo polimerazne verižne reakcije. Vzorce za laboratorijsko testiranje bi bilo treba čim prej dostaviti v laboratorij (vsaj v 72 urah po vzorčenju, razen na območjih z že vzpostavljenimi omejitvami, na katerih je cilj obvladovati afriško prašičjo kugo).

Upoštevati bi bilo treba naslednje:

- polimerazno verižno reakcijo (za odkrivanje virusa) bi bilo treba izbrati za testiranje na območjih, na katerih afriška prašičja kuga ni prisotna, in na območjih z omejitvami zaradi afriške prašičje kuge;
- sam pozitiven serološki test morda ne dokazuje kroženja virusa;
- ugotavljanje protiteles se ne bi smelo uporabljati za zgodnje odkrivanje virusa afriške prašičje kuge, temveč bi se moralo uporabljati kot orodje (kot dopolnilni test k testu s polimerazno verižno reakcijo) za boljše razumevanje razvoja epidemiologije afriške prašičje kuge na nekaterih območjih in/ali v posebnih okoliščinah, kot so:
  - (i) testiranje divjih prašičev na območju z omejitvami I (ki meji na okužena območja); seropozitivna žival bi lahko kazala na to, da se stanje boleznj spreminja, na primer virus afriške prašičje kuge se širi zunaj območij z omejitvami II ali III;
  - (ii) območja, na katerih je bolezen prisotna dlje časa.

Dodatne smernice o vzorčenju pri divjih prašičih in odstranjevanju trupov v zadevnih državah članicah (tj. državah članicah, ki so na seznamih iz prilog I in II k uredbi o afriški prašičji kugi oziroma katerih območja so navedena na teh seznamih) so navedene v Prilogi III k smernicam o afriški prašičji kugi.

2.13. Lov s pastmi

Lov s pastmi bi bilo treba obravnavati kot učinkovit ukrep za omejitev ali zmanjšanje populacije divjih prašičev v primeru prisotnosti afriške prašičje kuge na omejenem območju (npr. na „belem območju“) v povezavi z drugimi ukrepi za izkoreninjenje afriške prašičje kuge, zlasti na novo okuženih območjih.

3. Uporaba ukrepov na različnih območjih ali območjih z omejitvami

Dodatni ukrepi za preprečevanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge pri divjih prašičih, navedeni v točki 2 poglavja III, bi morali temeljiti na epidemiološkem stanju afriške prašičje kuge ter biti prilagojeni različnim območjem ali območjem z omejitvami (kot so opredeljena v uredbi o afriški prašičji kugi), ki so za namene smernic o afriški prašičji kugi razvrščena v naslednje kategorije:

- 3.1 *območja, na katerih afriška prašičja kuga ni prisotna in ki ne mejijo na območja z omejitvami;*
- 3.2 *območja, na katerih afriška prašičja kuga ni prisotna (vključno z območji z omejitvami I), ki mejijo na območja z omejitvami iz prilog I (razen območij z omejitvami I) in II k uredbi o afriški prašičji kugi;*
- 3.3 *omejena območja z omejitvami, ki ustrezajo novo okuženim območjem, na katerih je afriška prašičja kuga prisotna pri divjih prašičih razmeroma kratek čas (npr. ob upoštevanju epidemiološkega razvoja boleznj) in na katerih je glavni cilj izkoreninjenje afriške prašičje kuge v kratko- do srednjeročnem obdobju;*
- 3.4 *obsežna območja z omejitvami, ki ustrezajo znatnim okuženim območjem (npr. celotnemu ozemlju ali znatnemu delu tega ozemlja v državi članici), na katerih je afriška prašičja kuga prisotna pri divjih prašičih razmeroma dolgo in na katerih je glavni cilj obvladovati bolezen (ker afriške prašičje kuge morda ne bo mogoče izkoreniniti v kratko- do srednjeročnem obdobju).*

Splošna priporočila o različnih ukrepih za različna območja in območja z omejitvami so navedena v točkah 3.1 do 3.4 ter povzeta v Prilogi IV.

3.1. Ukrepi, ki bi se lahko sprejeli na območjih, na katerih afriška prašičja kuga ni prisotna in ki ne mejijo na območja z omejitvami

Za namene preprečevanja afriške prašičje kuge bi bilo treba upoštevati naslednje:

- a) nastavljanje vab z omejenimi količinami krme bi moralo biti dovoljeno le za privabljanje divjih prašičev za lov, lov s pastmi in izločitev, kadar je to ustrezno;
- b) spodbujati in izvajati bi bilo treba ukrepe biološke zaščite med lovom;
- c) zaradi velike gostote divjih prašičev se lahko poveča tveganje pojava afriške prašičje kuge, ob vnosu virusa afriške prašičje kuge pa lahko pride do hitrega prenosa in dolgotrajne ohranitve afriške prašičje kuge na prizadetih območjih. Zato bi si morali pristojni organi držav članic za zagotovitev učinkovite pripravljenosti na afriško prašičjo kugo prizadevati predvsem za znatno zmanjšanje gostote populacije divjih prašičev, kadar je to ustrezno⁽²⁹⁾ in kot je primerno. Lov bi moral biti osredotočen na stalno zmanjševanje populacije divjih prašičev. Zato bi bilo treba spodbujati ciljni lov na odrasle in nedorasle samice divjih prašičev (ali njihovo izločitev, kadar je to ustrezno). Celoten odstrel bi moral biti uravnotežen med samci in samicami (50 % iz vsake kategorije);
- d) spremljanje: vzorčenje bi moralo temeljiti na pasivnem spremljanju; najdene trupe in bolne divje prašiče bi bilo treba testirati na afriško prašičjo kugo z uporabo polimerazne verižne reakcije;
- e) trajno krmljenje divjih prašičev bi bilo treba omejiti.

3.2. *Ukrepi, ki bi se lahko sprejeli na območjih, na katerih afriška prašičja kuga ni prisotna (vključno z območji z omejitvami I), ki mejijo na območja z omejitvami iz prilog I in II k uredbi o afriški prašičji kugi*

Poleg ukrepov, predvidenih v oddelku 3.1, bi bilo treba zaradi povečanih tveganj pojava afriške prašičje kuge izvajati dodatne ukrepe za preprečevanje vnosa te bolezni, da se zagotovita njeno hitro odkrivanje, kadar je to ustrezno, in učinkovita pripravljenost nanjo:

- a) nastavljanje vab z omejenimi količinami krme bi moralo biti dovoljeno le za privabljanje divjih prašičev za lov, lov s pastmi in izločitev, kadar je to ustrezno;
- b) divje prašiče bi bilo treba intenzivno loviti (dovoljen bi bil lahko lov s pogonom in individualni lov) za zmanjšanje njihove gostote, kar bi po morebitnem pojavu okužbe omogočilo zaježitev širjenja virusa afriške prašičje kuge ali znatno upočasnitev širjenja afriške prašičje kuge;
- c) obravnavati in spodbujati bi bilo treba dolgoročno strategijo ravnanja z divjimi prašiči (v katero sta vključena javni in zasebni sektor), da bi se dosegli cilji zmanjšanja populacije; lovce bi bilo treba obravnavati kot del te strategije;
- d) pristojni organ bi moral upravljati izločitev, lov in lov s pastmi v sodelovanju z drugimi ustreznimi organi in deležniki;
- e) pristojni organ bi moral v sodelovanju z drugimi ustreznimi organi in deležniki po potrebi razmisliti o ograjevanju;
- f) spremljanje:
  - i. po potrebi bi bilo treba izvajati aktivno patroljiranje za odkrivanje trupov (po možnosti bi to moralo izvajati usposobljeno osebje), da se okrepi pasivno spremljanje in čim prej odkrije afriška prašičja kuga;
  - ii. vzorčenje bi moralo temeljiti na oceni tveganja in okrepljenem pasivnem spremljanju; najdene trupe in bolne divje prašiče bi bilo treba testirati na afriško prašičjo kugo z uporabo polimerazne verižne reakcije, kadar je to ustrezno;
- g) vse najdene poginule divje prašiče bi bilo treba odstraniti, kot je to predvidel pristojni organ.

3.3. *Ukrepi, ki bi se lahko sprejeli na novo okuženih območjih za izkoreninjenje afriške prašičje kuge*

Zaradi prisotnosti afriške prašičje kuge je glavni cilj zaježiti bolezen na omejenem območju, zagotoviti natančno razmejitvev okuženega območja in čim prej izvesti ukrepe za izkoreninjenje afriške prašičje kuge.

⁽²⁹⁾ Na novo okuženih območjih bi bilo treba skrbno razmisliti o ravnanju z divjimi prašiči, da se afriška prašičja kuga ne bi širila naprej.

V EU obstaja več uspešnih primerov ⁽³⁰⁾ izkoreninjenja afriške prašičje kuge pri divjih prašičih, na podlagi katerih bi bilo treba pripraviti prilagojene ukrepe za izkoreninjenje afriške prašičje kuge. Upoštevati bi bilo treba naslednje:

- a) nastavljanje vab bi moralo biti dovoljeno le za lov s pastmi in izločitev;
- b) spremljanje:
  - i. epidemično fazo bolezni bi bilo treba opredeliti na podlagi pasivnega spremljanja (npr. zmanjšano število najdenih trupov novo poginulih divjih prašičev bi lahko kazalo na pojemajočo epidemično fazo afriške prašičje kuge);
  - ii. za okrepitev pasivnega spremljanja bi bilo treba za odkrivanje trupov izvajati aktivno patroliranje z usposobljenim osebjem, psi ali droni;
  - iii. vzorčenje bi moralo temeljiti na okrepljenem pasivnem spremljanju: vse najdene trupe in bolne divje prašiče bi bilo treba testirati na afriško prašičjo kugo z uporabo polimerazne verižne reakcije;
  - iv. poleg testiranja vseh najdenih poginulih divjih prašičev na virus afriške prašičje kuge bi bilo treba na virus afriške prašičje kuge testirati tudi ulovljene ali izločene divje prašiče, in sicer z uporabo polimerazne verižne reakcije (vključno z ugotavljanjem protiteles, kadar je to ustrezno);
- c) pristojni organ bi moral po potrebi razmisliti o prepovedi lova (na vse vrste) in drugih dejavnosti v gozdu kot ukrepu za preprečevanje širjenja afriške prašičje kuge, vsaj do pojemanja epidemične faze. Operativna strokovna skupina ⁽³¹⁾ bi morala pristojnemu organu pomagati pri ocenjevanju epidemiološkega stanja in opredelitvi konca epidemične faze z uporabo rezultatov stalnega pasivnega spremljanja;
- d) lov s pogonom se ne bi smel izvajati, razen v ustrezno utemeljenih okoliščinah, v katerih so bili izvedeni ustrezni ukrepi za preprečevanje premikov divjih prašičev (npr. ograjevanje);
- e) vse osebe, ki iščejo trupe divjih prašičev in ravnaajo z njimi, bi morale uporabljati ukrepe biološke zaščite za preprečitev morebitne kontaminacije vozil, dvorišč in hiš;
- f) kadar je to ustrezno, bi bilo treba dostop do okuženega območja omejiti, razen za pooblaščen osebje ali na podlagi odstopanj, ki jih odobri pristojni organ;
- g) lovce bi bilo treba posebej usposobiti, da se zmanjša verjetnost nadaljnega širjenja virusa v okolju in zunaj okuženega območja;
- h) če ni vzpostavljen alternativni sistem za zbiranje poginulih živali, bi bilo treba vsaj na okuženem območju zagotoviti zabojnike za shranjevanje trupov divjih prašičev; sredstva za čiščenje in razkuževanje bi morala biti na voljo na vsakem mestu za shranjevanje; vse najdene poginule divje prašiče bi bilo treba odstraniti, kot je to predvidel pristojni organ;
- i) za izločitev (in poznejše testiranje) bi se lahko dovolil lov s pastmi;
- j) izločitev, ki bi jo pod nadzorom pristojnega organa izvajali usposobljeni lovci za izkoreninjenje (ali vsaj znatno zmanjšanje) populacije divjih prašičev, bi bila lahko dovoljena, vendar šele po doseženi endemični fazi (po epidemični fazi) ali izvedbi drugih ukrepov (npr. ograjevanja) za preprečitev premikov divjih prašičev;
- k) obdelava divjih prašičev (brez evisceracije) se ne bi smela izvajati; ustreljene divje prašiče bi bilo treba položiti v neprepustne zabojnike ali vreče, da bi se čim bolj zmanjšalo tveganje širjenja tekočin živali;
- l) premiki divjih prašičev bi se lahko omejili z ograjami ⁽³²⁾, kar bi prispevalo k zavezitvi ali vsaj upočasnitvi širjenja bolezni. Ograjevanje bi bilo treba izvajati na opredeljenih območjih. Ograje bi bilo treba zgraditi pravočasno (in ob hkratnem izvajanju drugih ukrepov), da se upočasniti širjenje virusa afriške prašičje kuge in prehititi epidemični val bolezni.

⁽³⁰⁾ Češka: https://ec.europa.eu/food/system/files/2019-02/ad_control-measures_asf_presentation-wild-boar-czech-rep.pdf; Belgija: https://ec.europa.eu/food/system/files/2020-11/ad_control-measures_asf_erad-eu-bel.pdf

⁽³¹⁾ Kot je navedena v členu 43 Uredbe (EU) 2016/429 in členu 66 Delegirane uredbe (EU) 2020/687.

⁽³²⁾ Znanstveno poročilo agencije EFSA: Epidemiološke analize afriške prašičje kuge v Evropski uniji (za obdobje od novembra 2017 do novembra 2018).

3.4. Ukrepi, ki bi se lahko sprejeli na obsežnih okuženih območjih za obvladovanje afriške prašičje kuge

Glavni cilj je obvladovati afriško prašičjo kugo na območju, zagotoviti, da se bolezen ne širi na druga območja, kadar ni prisotna, oziroma, če to ni izvedljivo, čim bolj omejiti hitrost širjenja virusa afriške prašičje kuge na druga območja.

Zaradi prisotnosti virusa afriške prašičje kuge na okuženih območjih v daljšem časovnem obdobju ⁽³³⁾ in znotraj znatnega, obsežnega ozemlja bi bilo treba razmisliti o naslednjih ukrepih za obvladovanje afriške prašičje kuge:

- a) nastavljanje vab z omejenimi količinami krme bi moralo biti dovoljeno le za privabljanje divjih prašičev za lov, lov s pastmi in, kadar je to ustrezno, izločitev;
- b) spremljanje:
  - i. vzorčenje bi moralo temeljiti na okrepljenem pasivnem spremljanju: vse najdene trupe in bolne divje prašiče bi bilo treba testirati na afriško prašičjo kugo z uporabo polimerazne verižne reakcije; ulovljene ali izločene divje prašiče bi bilo treba testirati v skladu z navodili pristojnega organa na podlagi specifičnega epidemiološkega stanja in ob upoštevanju ustrezne zakonodaje EU (kot sta člena 51 in 52 uredbe o afriški prašičji kugi);
  - ii. usposobljeno osebje bi moralo izvajati aktivno patroljiranje za odkrivanje trupov, da se okrepi pasivno spremljanje;
- c) lov in lov s pastmi bi morala biti osredotočena na zbiranje vzorcev za testiranje;
- d) med lovom, lovom s pastmi in odstranjevanjem trupov bi bilo treba upoštevati minimalne zahteve za biološko zaščito;
- e) izločitev divjih prašičev bi morali izvajati usposobljeni lovci;
- f) vse najdene poginule divje prašiče in trupe v pasti ujetih ali ulovljenih divjih prašičev, za katere je bilo ugotovljeno, da so pozitivni na afriško prašičjo kugo, bi bilo treba odstraniti, kot je to predvidel pristojni organ;
- g) na splošno se obsežna območja ne bi smela ograjevati ⁽³⁴⁾. Vendar bi se lahko v posebnih okoliščinah razmislilo o strateškem ograjevanju, ki bi se izvedlo na podlagi ocene tveganja pristojnega organa.

IV. NAČELA IN MERILA ZA GEOGRAFSKO OPREDELITEV REGIONALIZACIJE AFRIŠKE PRAŠIČJE KUGE V EU

Uredba o afriški prašičji kugi določa pravila o uvrstitvi območij z omejitvami na sezname iz prilog I in II na ravni Unije po izbruhih afriške prašičje kuge. Navedena območja z omejitvami bi bilo treba navesti v prilogah I in II k uredbi o afriški prašičji kugi ob upoštevanju informacij, ki jih pristojni organi zadevnih držav članic zagotovijo v zvezi s stanjem bolezni, in teh smernic ter stopnje tveganja za širjenje afriške prašičje kuge in splošnega epidemiološkega stanja te bolezni v zadevni državi članici in sosednjih državah članicah ali tretjih državah, kadar je to ustrezno (kot je določeno v uvodni izjavi 5 uredbe o afriški prašičji kugi).

1. *Zakonodaja EU.* Pravila o uvrstitvi območij z omejitvami na seznam po izbruhih afriške prašičje kuge in ukrepi, ki se uporabljajo na zadevnih območjih z omejitvami, so določeni v zakonodaji EU iz poglavja I smernic o afriški prašičji kugi. Uredba o afriški prašičji kugi določa posebne ukrepe za obvladovanje bolezni afriške prašičje kuge, ki so povezani z območji z omejitvami iz prilog I in II k Uredbi. Določa tudi pristop k regionalizaciji, ki se uporablja poleg ukrepov za obvladovanje bolezni iz Uredbe (EU) 2016/429 in Deleagirane uredbe (EU) 2020/687. V uredbi o afriški prašičji kugi so navedena območja z omejitvami v državah članicah, ki so jih prizadeli izbruhi afriške prašičje kuge ali ki so ogrožene zaradi bližine takih izbruhov.
2. *Merila za geografsko razmejitev območij z omejitvami zaradi afriške prašičje kuge za njihovo uvrstitev na seznam v Prilogi I ali II k uredbi o afriški prašičji kugi, njihovo spremembo in črtanje s tega seznama.* Območja z omejitvami zaradi afriške prašičje kuge se razlikujejo glede na epidemiološko stanje afriške prašičje kuge in stopnjo tveganja širjenja. Razvrščena so v (i) območja z omejitvami I, II in III, pri čemer je na območju z omejitvami III stopnja tveganja za širjenje afriške

⁽³³⁾ Daljšem od 24–36 mesecev ob upoštevanju posebnih razmer na navedenem območju.

⁽³⁴⁾ Trenutno ni dokazov, da velike ograje učinkovito zadržujejo divje prašiče (EFSA, doi: 10.2903/j.efsa.2018.5344).

prašičje kuge najvišja, stanje boleznih pri gojenih prašičih pa je najbolj dinamično, ter po izbruhu afriške prašičje kuge v predhodno boleznih prosti državi članici ali območju (ii) območja z omejitvami, ki vključujejo zaščitna in ogrožena območja (v primeru izbruha afriške prašičje kuge pri gojenih prašičih) ter okužena območja (v primeru izbruha te boleznih pri divjih prašičih). Poleg tega bi bilo treba navedena območja z omejitvami uvrstiti na seznam v Prilogi I ali II k uredbi o afriški prašičji kugi, jih spremeniti ali črtati s tega seznama ob upoštevanju, kadar je to ustrezno:

- 2.1. informacij in utemeljitve pristojnega organa zadevne države članice v zvezi s stanjem boleznih in sprejetimi ukrepi;
  - 2.2. znanstveno utemeljenih načel in meril za geografsko opredelitev regionalizacije zaradi afriške prašičje kuge ter teh smernic o afriški prašičji kugi;
  - 2.3. vzpostavljenega spremljanja in rezultatov tega spremljanja;
  - 2.4. stopnje tveganja za širjenje afriške prašičje kuge;
  - 2.5. splošnega epidemiološkega stanja afriške prašičje kuge, njenega razvoja in dodatnih dejavnikov tveganja v zadevni državi članici in sosednjih državah članicah ali tretjih državah;
  - 2.6. pretekle in nedavne prisotnosti afriške prašičje kuge pri gojenih in divjih prašičih, kot je razvidna iz učinkovitega spremljanja;
  - 2.7. velikosti zadevne epidemiološke enote, ozemeljske in geografske kontinuitete s sosednjimi ozemlji ter tipologije prisotnih biotopov;
  - 2.8. geografskih vidikov, povezanih z lokacijo izbruhov;
  - 2.9. ekoloških dejavnikov (npr. vodne poti, gozdovi) ter obstoja naravnih in umetnih ovir (npr. ograjene avtoceste ali železnica ali „bela območja“);
  - 2.10. prisotnosti in razširjenosti divjih prašičev;
  - 2.11. epidemiologije boleznih;
  - 2.12. rezultatov posebnih epidemioloških ocen agencije EFSA ali pristojnih organov;
  - 2.13. preteklih izkušenj, pridobljenih v zvezi s širjenjem afriške prašičje kuge;
  - 2.14. upravnih delitev, ozemeljske kontinuitete;
  - 2.15. izvršljivosti ukrepov za obvladovanje;
  - 2.16. profila obratov z gojenimi prašiči (npr. vrsta proizvodnje, kot so dejavnosti na prostem) in njihove razširjenosti ter obstoja zaščitnih in ogroženih območij;
  - 2.17. lovskih praks in drugih vidikov upravljanja prostoživečih vrst.
3. Agencija EFSA v svojih poročilih ⁽³⁵⁾ o afriški prašičji kugi, ki temeljijo na analizi epidemioloških podatkov držav članic, prizadetih z virusom afriške prašičje kuge genotipa II, navaja naslednje ugotovitve, ki so pomembne za regionalizacijo:
- 3.1. okužba se je v populacijah divjih prašičev še naprej širila počasi (povprečna hitrost širjenja okužbe z afriško prašičjo kugo na nekaterih območjih je bila ocenjena na 8 do 17 km/leto ⁽³⁶⁾);
  - 3.2. afriška prašičja kuga je bila v več držav članic EU vnesena z dvema ločenima procesoma širjenja:
    - 3.2.1. razmeroma počasnim in neprekinjenim širjenjem prek populacij in metapopulacij divjih prašičev;
    - 3.2.2. prenosom s posredovanjem človeka, zaradi katerega so se pojavili novi grozdi okužbe z afriško prašičjo kugo, ki so oddaljeni od območij prejšnjega pojava afriške prašičje kuge.

⁽³⁵⁾ <https://www.efsa.europa.eu/en/topics/topic/african-swine-fever>

⁽³⁶⁾ Povprečna hitrost širjenja okužbe v Belgiji, na Češkem, v Estoniji, na Madžarskem, v Latviji, Litvi in na Poljskem, kot je bila ocenjena z mrežno analizo, je znašala med 2,9 in 11,7 km/leto (Epidemiološke analize afriške prašičje kuge v Evropski uniji (za obdobje od novembra 2018 do oktobra 2019)). *EFSA Journal*, zvezek 18, izdaja 1, januar 2020.

4. *Trajanje omejitev.* Omejitve na območjih iz Priloge I ali II k uredbi o afriški prašičji kugi bi bilo treba ohraniti, dokler glede na epidemiološko stanje niso izpolnjena merila za spremembo območij z omejitvami zaradi afriške prašičje kuge ali njihovo črtanje s seznama. Načela iz Kodeksa za zdravje kopenskih živali Svetovne organizacije za zdravje živali (WOAH) ⁽³⁷⁾ ob upoštevanju epidemioloških vidikov bolezni zagotavljajo nekatere smernice o časovnem okviru in merilih, ki morajo biti izpolnjeni, da območje, za katero zaradi pojava afriške prašičje kuge veljajo omejitve, ponovno pridobi status bolezni prostega območja.
5. *Glavna splošna merila za razmejitev območij z omejitvami zaradi afriške prašičje kuge,* ki so navedena v Prilogi I ali II k uredbi o afriški prašičji kugi. Za preprečitev širjenja afriške prašičje kuge ter za zaščito notranjega trga EU in mednarodne trgovine bi bilo treba k spremembam na seznamu navedenih območij z omejitvami pristopiti previdno in ob upoštevanju znanstvenih dognanj. Kot izhodišče bi bilo treba uporabiti Kodeks za zdravje kopenskih živali Svetovne organizacije za zdravje živali (WOAH) in najboljše razpoložljivo znanje ter pred spremembo območij z omejitvami iz Priloge I ali II k uredbi o afriški prašičji kugi upoštevati naslednje:
  - 5.1. zmanjšanje obsega območij z omejitvami I in II, ki so navedena na seznamu, ali njihovo popolno črtanje s seznama se ne bi smelo izvesti:
    - 5.1.1. med sezonskimi konicami v obdobjih večjega širjenja bolezni, ki jih je opisala agencija EFSA;
    - 5.1.2. v drugih obdobjih večjega širjenja bolezni v bližini zadevnih območij z omejitvami;
    - 5.1.3. v primeru slabega splošnega epidemiološkega stanja afriške prašičje kuge v zadevni državi članici.Vendar se lahko za zmanjšanje obsega območij z omejitvami, ki so navedena na seznamu, ter njihovo popolno črtanje s seznama tudi med sezonskimi konicami iz točke 5.1.1 upoštevajo dobro splošno epidemiološko stanje afriške prašičje kuge v državi članici in utemeljitve, ki jih predloži pristojni veterinarski organ;
  - 5.2. za zadevno območje z omejitvami in okoliška območja na ozemlju države članice bi moralo biti vzpostavljeno ustrezno spremljanje afriške prašičje kuge, ki je glede na epidemiologijo te bolezni potekalo dovolj dolgo ter v okviru katerega so bili pridobljeni ugodni rezultati;
  - 5.3. splošno epidemiološko stanje afriške prašičje kuge v državi, utemeljitve, ki jih je predložil pristojni organ, in po potrebi ugotovitve iz revizij Komisije;
  - 5.4. pristojni organ bi moral oceniti tveganja, ki izhajajo iz sprememb območij z omejitvami, ocena pa bi morala pokazati, da je tveganje širjenja afriške prašičje kuge zanemarljivo, kot je ustrezno za zadevno območje z omejitvami.
6. *Glavna posebna merila za zmanjšanje obsega na seznamu navedenega območja z omejitvami III ali njegovo popolno črtanje s seznama in, kadar je to ustrezno, povrnitev statusa območja z omejitvami II (v primeru prisotnosti virusa afriške prašičje kuge pri divjih prašičih na navedenem območju) ali območja z omejitvami I (v primeru prisotnosti virusa afriške prašičje kuge v neposredni bližini gojenih ali divjih prašičev) ali območja brez omejitev:*
  - 6.1. v zadnjih treh letih na navedenem območju ni bilo nobenega primera okužbe z virusom afriške prašičje kuge; to obdobje se lahko skrajša na 12 mesecev, če rezultati spremljanja v državi ali na območju oziroma rezultati znanstvene ocene, izvedene na ravni EU ali nacionalni ravni, ne dokazujejo prisotnosti ali vključenosti klopotov iz rodu *Ornithodoros*;
  - 6.2. v primeru posameznih ali omejenih izbruhov afriške prašičje kuge, ki so prostorsko in časovno povezani (v 30 dneh od prvega izbruha na navedenem območju), v obratih z gojenimi prašiči na dovolj velikem območju, na katerem v zadnjih 12 mesecih ni prišlo do izbruha afriške prašičje kuge pri gojenih prašičih, se lahko triletno ali 12-mesečno obdobje iz točke 6.1 skrajša na tri mesece, če:
    - 6.2.1. so bili v skladu s členom 15 Delegirane uredbe (EU) 2020/687 v vseh prizadetih obratih izvedeni predhodno čiščenje in razkuževanje ter po potrebi kontrola žuželk in glodavcev (takoj po zaključku ukrepov iz člena 12 in po potrebi člena 14 navedene uredbe);
    - 6.2.2. se izvajajo ukrepi iz členov 26 in 41 Delegirane uredbe (EU) 2020/687 (obiski uradnih veterinarjev ter klinični pregledi in po potrebi laboratorijske preiskave) ter

⁽³⁷⁾ https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/terrestrial-code-online-access/?id=169&L=1&htmlfile=cha_pitre_asf.htm

- 6.2.3. rezultati spremljanja v državi ali na območju ali rezultati znanstvene ocene, izvedene na ravni EU ali nacionalni ravni, ne dokazujejo prisotnosti ali vključenosti klopov iz rodu *Ornithodoros*.
7. Glavna posebna merila za zmanjšanje obsega na seznamu navedenega območja z omejitvami II ali njegovo popolno črtanje s seznama ter povrnitev statusa območja z omejitvami I ali območja brez omejitev:
- 7.1. v zadnjih 12 mesecih pri divjih prašičih ni bilo izbruhov afriške prašičje kuge;
- 7.2. posebne razmere ⁽³⁸⁾ v zvezi s skrajšanjem 12-mesečnega obdobja iz točke 7.1 se lahko upoštevajo na podlagi splošnega epidemiološkega stanja afriške prašičje kuge v državi članici in utemeljitev, ki jih predloži ustrezní pristojni organ;
- 7.3. v primeru ugodnega splošnega epidemiološkega stanja v zadevni državi članici je dokazana odsotnost kroženja virusa afriške prašičje kuge v določenem geografskem okviru, kar je podprto z ugodnimi ugotovitvami pri izvajanju izhodne strategije agencije EFSA ⁽³⁹⁾ (pristop v dveh fazah: kombinacija ustreznega trajanja obdobja spremljanja v „fazi pregledovanja“, ki mu sledi ustrezno obdobje „faze potrditve“).
8. Zmanjšanje obsega na seznamu navedenega območja z omejitvami I ali njegovo popolno črtanje s seznama bi moralo temeljiti na:
- 8.1. oceni tveganj, povezanih z afriško prašičjo kugo;
- 8.2. neobstoju izbruhov afriške prašičje kuge pri gojenih ali divjih prašičih v zadnjih:
- 8.2.1. 12 mesecih
- 8.2.2. ali treh mesecih, če se merilo iz točke 6.2 uporabi, da se območju z omejitvami III povrne status ustreznega območja z omejitvami I;
- 8.3. celotnem sklopu epidemioloških podatkov v širšem geografskem in časovnem okviru, vključno z epidemiološkim stanjem afriške prašičje kuge na sosednjih območjih z omejitvami II in/ali III;
- 8.4. epidemični fazi afriške prašičje kuge na zadevnem območju in po potrebi v celotni državi članici, pri čemer se območje z omejitvami I ne bi smelo črtati s seznama v zgodnji fazi epidemije.

⁽³⁸⁾ Na primer, zadnji potrjeni primer afriške prašičje kuge je pripisan razkrojenemu trupu divjega prašiča ali njegovemu okostju, ki je bilo pozitivno na test s polimerazno verižno reakcijo, kar pomeni, da je navedena žival poginila že mesece pred datumom potrditve.

⁽³⁹⁾ EFSA Journal 2021: zvezek 19, izdaja 3, marec 2021.

PRILOGA I

– Ključna sporočila za kampanje ozaveščanja v državah članicah

S kampanjami ozaveščanja bi morali vse deležnike obveščati, izobraževati in motivirati, da bi se povečala spremljanje in poročanje, izboljšala praksa preprečevanja ter preprečilo nadaljnje širjenje in vnos afriške prašičje kuge na nova območja. V teh kampanjah bi bilo treba poudariti:

- afriška prašičja kuga ubija obe vrsti prašičev: gojene in divje;
- afriška prašičja kuga lahko omeji možnosti kmetov za preživljanje;
- zaradi afriške prašičje kuge se lahko znatno zmanjša lokalna populacija divjih prašičev (ali celo izgine);
- afriška prašičja kuga lahko znatno vpliva na lov na prizadetih območjih.

Posebno pozornost bi bilo treba nameniti razlogom za ukrepanje deležnikov ter s tem povezanim koristim oziroma slabostim, če se ukrepi proti afriški prašičji kugi ne sprejmejo. Kampanje ozaveščanja bi morale biti prilagojene tako, da bi dosegle predvideno ciljno skupino. Komunikacija bi morala potekati pogosto, pri čemer bi bilo treba ustrezno izbrati več komunikacijskih kanalov. Ustvariti bi bilo treba priložnosti za povratne informacije in oceno ciljne skupine.

Po potrebi se lahko uporabijo dobre prakse in primeri iz drugih držav ⁽¹⁾, ⁽²⁾.

Kampanje ozaveščanja bi bilo treba redno pregledovati, da bi se upoštevale nove informacije.

Pomembnost bolezni

Afriška prašičja kuga je uničujoča, običajno smrtonosna nalezljiva bolezen gojenih in divjih prašičev (t. i. „domačih prašičev“ in „divjih svinj“); resno ogroža prašičereje po vsem svetu; ljudi ali drugih vrst ne prizadene, vendar zdravljenje ali cepivo proti njej ne obstaja. Bolezen lahko resno vpliva na zdravje živali na kmetiji, ovira mednarodno trgovino z živalmi in živalskimi proizvodi ter povzroči velike gospodarske izgube.

Sektor prašičereje je eden od gospodarsko najpomembnejših kmetijskih sektorjev v EU:

- predstavlja 8,2 % skupne proizvodnje kmetijske industrije EU, kar je največ v primerjavi z drugimi sektorji mesa (leto 2022, vir GD AGRI),
- prašičje meso predstavlja 52 % celotne proizvodnje mesa v EU (leto 2022, vir podatkov GD AGRI),
- od vsega mesa, proizvedenega v EU, se izvozi največ prašičjega mesa: predstavlja 61 % celotnega izvoza mesa iz EU (leto 2022, vir podatkov GD za AGRI).

Pri načrtovanju kampanj ozaveščanja bi bilo treba poudariti pomen sektorja prašičereje na lokalni ravni, ne le na ravni EU.

Ključna sporočila in predlagana komunikacijska orodja za glavne ciljne skupine**1. Veterinarji** (v javnem in zasebnem sektorju)

Zakaj je treba ustaviti afriško prašičjo kugo?

- Afriška prašičja kuga resno ogroža prašičerejo.
- Za afriško prašičjo kugo ne obstajajo zdravila ali tržno dostopna učinkovita cepiva.
- Bolezen lahko povzroči velike gospodarske izgube na lokalni in nacionalni ravni ter ravni EU.
- Bolezen povzroča veliko trpljenje gojenih in divjih prašičev.

Kaj bi morale storiti veterinarske službe, da bi ustavile afriško prašičjo kugo?

- Izvajati spremljanje.
- Zagotoviti pregledno in hitro poročanje o primerih suma na bolezen.

⁽¹⁾ <https://rr-europe.woah.org/en/Projects/gf-tads-europe/standing-groups-of-experts-on-african-swine-fever-in-europe/depository-on-african-swine-fever/awareness-material-on-asf/>

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/food/animals/health/regulatory_committee/presentations_en

- Prispevati h kampanjam ozaveščanja in jih spremljati.
- Izvajati ukrepe biološke zaščite med obiski obratov in pri samem obisku obrata.
- Zagotoviti okrepljeno biološko zaščito v obratih in nasvete v zvezi z njo.

Predlagana komunikacijska orodja:

- tiskovno gradivo, članki, medijsko gradivo itd., objavljeni v specializiranih revijah in regionalnih/lokalnih medijih,
- tiskano gradivo: plakati, letaki, informativni listi itd., ki bi se lahko s ciljno usmerjeno pošto pošiljali združenjem veterinarjev,
- organizacija dogodkov, seminarjev, usposabljanj, konferenc itd., namenjenih temu cilju,
- spletni in družbeni mediji,
- kratki videoposnetki in animacije, poslani ciljni skupini.

2. Kmetje

Zakaj je treba ustaviti afriško prašičjo kugo?

- Afriška prašičja kuga resno ogroža prašičerejo;
- Bolezen lahko povzroči velike neposredne in posredne gospodarske izgube;
- Afriška prašičja kuga lahko ogrozi kmetove možnosti za preživljanje;

Kaj bi morali storiti kmetje, da bi ustavili afriško prašičjo kugo?

- Poročati o kliničnih znakih in simptomih afriške prašičje kuge ali kakršnem koli neobičajnem poginu;
- Sodelovati v prostovoljnih presejalnih programih;
- Poskrbeti, da se vsi ostanki hrane odvržejo v zaprte zabojnike za odpadke in da se z njimi ne krmijo gojeni ali divji prašiči;
- Zagotoviti in okrepiti biološko zaščito na kmetiji v skladu z dogovorom s pristojnim organom.

Predlagana komunikacijska orodja:

- tiskovno gradivo, članki, medijsko gradivo itd., objavljeni v specializiranih revijah in regionalnih/lokalnih medijih ter na voljo v okviru storitev kmetijskega svetovanja, kadar je to ustrezno;
- tiskano gradivo: plakati, letaki, informativni listi itd., ki bi se lahko s ciljno usmerjeno pošto pošiljali združenjem kmetov;
- organizacija dogodkov, seminarjev, usposabljanj, konferenc itd., namenjenih temu cilju;
- spletni in družbeni mediji;
- kratki videoposnetki in animacije, poslani ciljni skupini.

3. Lovci

Zakaj je treba ustaviti afriško prašičjo kugo?

- Da bi se izognili omejevanju ali prepovedi lova, omejitvam pri lovskem turizmu ter znatnim gospodarskim izgubam v lovskem sektorju na okuženih območjih in/ali sosednjih območjih;
- Zaradi afriške prašičje kuge se lahko populacije divjih prašičev znatno zmanjšajo ali celo izginejo;
- Okuženi divji prašiči širijo okužbo v okolju, zaradi česar je verjetneje, da bo prišlo do sekundarnih izbruhov pri gojenih prašičih;
- Če se afriška prašičja kuga ne zajezi na omejenem območju, lahko virus dolgo ostane v okolju, kar pomeni zelo zahtevno izhodno strategijo;

Kaj bi morali storiti lovci, da bi ustavili afriško prašičjo kugo?

- Sodelovati s pristojnim organom pri iskanju trupov divjih prašičev, hitrem poročanju o njih in njihovi varni odstranitvi iz okolja;
- Očistiti in razkužiti opremo, oblačila, vozila in trofeje na kraju samem in vedno pred odhodom z območja z omejitvami;
- Po potrebi eviscerirati ustreljene divje prašiče na za to določenem območju za obdelavo v lovišču;
- Prispevati k postopnemu zmanjšanju populacije divjih prašičev z zmanjševanjem gostote teh živali na območjih, ki jih bolezen še ni prizadela (vključno s ciljnim lovom na odrasle in nedorasle samice);
- Ne krmiti divjih prašičev celo leto;
- Izogibati se lovskim izletom na območja, za katera je znano, da je divje prašiče na njih prizadela afriška prašičja kuga.

Predlagana komunikacijska orodja:

- tiskovno gradivo, članki in medijsko gradivo, objavljeni v specializiranih revijah in regionalnih/lokalnih medijih;
- tiskano gradivo: plakati, letaki, informativni listi itd., ki bi se lahko s ciljno usmerjeno pošto pošiljali lovskim združenjem, prav tako pa bi se lahko razširjali na letališčih, železniških postajah in v drugih objektih, namenjenih prevozu, ter tudi na mejah in v bližini habitatov divjih prašičev (npr. v javnih parkih);
- organizacija dogodkov, seminarjev, usposabljanj, konferenc, namenjenih temu cilju;
- spletni in družbeni mediji;
- kratki videoposnetki in animacije, poslani ciljni skupini.

4. Splošna javnost (vključno s potniki in prevozniki krme/živil)

Zakaj je treba ustaviti afriško prašičjo kugo?

- Da se zaščiti zdravje živali in možnosti prašičerejcev za preživetje;
- Da se preprečijo velike gospodarske izgube zaradi afriške prašičje kuge;
- Da se upošteva zakonodaja.

Kaj bi morala storiti splošna javnost, da bi ustavila afriško prašičjo kugo?

- Ne vnašati živih prašičev ali proizvodov iz prašičev (sveže, ohlajene ali zamrznjene svinjine, klobas, šunk, osoljenega mesa, svinjske masti) z ozemelj zunaj EU;
- Ne prinašati svinjine in drugih proizvodov iz prašičev z območij z omejitvami zaradi afriške prašičje kuge, če je to prepovedano z zakonodajo;
- Ne puščati hrane ali živilskih odpadkov na območjih, dostopnih gojenim ali divjim prašičem.

Predlagana komunikacijska orodja:

- spletni in družbeni mediji;
- kratki videoposnetki in animacije: ki se prikazujejo med potovanji splošne javnosti – na letališčih, železniških postajah in v drugih objektih, namenjenih prevozu, ter tudi na mejah; v bližini habitatov divjih prašičev (npr. v javnih parkih);
- tiskovno gradivo, članki, medijsko gradivo, objavljeni v potovalnih, kulinarčnih ali okoljskih revijah;
- tiskano gradivo: plakati, letaki, informativni listi: ki se razdeljujejo na prevoznih sredstvih, v supermarketih ali naravnih parkih.

PRILOGA II

– Ukrepi biološke zaščite za lovce in vse osebe, ki išče trupe divjih prašičev in ravna z njimi

Pristojni organ za lov na divje prašiče ali ravnanje z njihovimi trupmi na območjih z omejitvami ali drugih območjih (če meni, da obstaja tveganje afriške prašičje kuge) bi moral razmisliti o spodaj navedenih ukrepih biološke zaščite.

- a) Na voljo bi moralo biti ustrezno število objektov za obdelavo. Kadar je to mogoče, bi moral biti za vsako lovišče na voljo vsaj en poseben odobreni objekt za obdelavo. Če v lovišču ni območja za obdelavo, bi bilo treba uporabiti najbližje lovišče z objektom za obdelavo. Območje za obdelavo bi bilo treba zaščititi pred nepooblaščenim dostopom posameznikov in pred dostopom živali, oskrbljeno pa bi moralo biti z vodo ter imeti zadostno količino razpoložljivih učinkovitih razkužil in opremo za zbiranje odpadkov.
- b) Objekt/prostor v vsakem lovišču bi moral biti opremljen s hladilnikom (ali opremo, s katero se dosežejo enakovredni rezultati v smislu ohranjanja trupa, dokler niso na voljo laboratorijski rezultati).
- c) Ulovljeni divji prašiči bi morali do testiranja ostati v prostorih v lovišču. Dovoliti bi se smel le premik negativnih trupov. Za doseg tega bi morala biti obvezna identifikacija posameznih trupov.
- d) Drobovina ulovljenih divjih prašičev se ne bi smela odstraniti iz živali na terenu; ustreljene divje prašiče bi bilo treba prinesiti v namenske odobrene objekte za obdelavo, da se omeji iztekanje telesnih tekočin (vključno s krvjo).
- e) Po obdelavi divjega prašiča bi bilo treba prostor in uporabljeno opremo (vključno s prevoznimi sredstvi) oprati in razkužiti z učinkovitimi razkužili.
- f) Živalske stranske proizvode bi bilo treba zbirati in predelovati v skladu z ustrežno zakonodajo EU ⁽¹⁾.
- g) Pri iskanju trupov divjih prašičev in ravnanju z njimi bi bilo treba uporabljati ukrepe biološke zaščite, da se prepreči morebitna kontaminacija prevoznih sredstev, dvorišč in hiš.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/food/food/animal-products/eu-rules_en

PRILOGA III

– Vzorčenje pri divjih prašičih in odstranitev trupov divjih prašičev v zadevnih državah članicah ⁽¹⁾**1. Vzorčenje pri divjih prašičih**

a) Pasivno spremljanje

Načelo vzorčenja v celotni državi (območja z omejitvami in območja brez omejitev v isti zadevni državi članici) bi moralo temeljiti na okrepljenem pasivnem spremljanju. Na podlagi ocene tveganja, ki jo izvede pristojni organ, bi bilo treba vse najdene poginule in bolne divje prašiče, kadar je to ustrezno, testirati na afriško prašičjo kugo z uporabo polimerazne verižne reakcije. Na območjih z omejitvami II in III bi se lahko vzorčenje pri skupini divjih prašičev, ki so bili hkrati najdeni poginuli na istem mestu, združilo za testiranje reprezentativnega vzorca skupine z uporabo polimerazne verižne reakcije, kot to določa referenčni laboratorij EU za afriško prašičjo kugo.

b) Aktivno spremljanje

Dodatno vzorčenje na podlagi aktivnega spremljanja pri ulovljenih divjih prašičih bi se lahko izvajalo po navodilih pristojnega organa. Na območjih z omejitvami bi bilo treba izvesti vzorčenje vseh ulovljenih, izločenih in najdenih poginulih/bolnih divjih prašičev (100-odstotno vzorčenje in testiranje z uporabo polimerazne verižne reakcije). Divji prašiči, ulovljeni na območjih z omejitvami, bi se lahko dodatno testirali na protitelesa proti virusu afriške prašičje kuge, kadar je to ustrezno, ob upoštevanju navodil pristojnega organa.

c) Pri ulovljenih divjih prašičih se zahtevajo samo vzorci krvi (organi bi se lahko uporabili za vzorčenje, kadar vzorci krvi niso na voljo), kot to določa referenčni laboratorij EU za afriško prašičjo kugo.

2. Odstranitev trupov divjih prašičev

a) Iskanje trupov in njihovo varno odstranjevanje bi bilo treba izvajati vsaj na območjih z omejitvami in na vseh območjih s tveganjem, kot jih je opredelil pristojni organ. Okužene trupe bi bilo treba čim prej odkriti in varno odstraniti, da se bolezen zajezi na omejenem območju ter da se nemudoma začnejo izvajati ustrezni ukrepi za obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge.

b) V primeru odkritja afriške prašičje kuge na neprizadetih območjih bi bilo treba pasivno najdbo trupov dopolniti z aktivnim iskanjem, ki bi ga izvajali strokovnjaki na opredeljenih točkah, določenih s strani pristojnega organa (t. i. žariščnih točkah).

c) Trupe bi bilo treba odstraniti tako, da bi se prinesli v kafilerijo, globoko zakopali ali sežgali (pod nadzorom pristojnih organov) v skladu z ustrezno zakonodajo EU.

d) Po potrebi bi bilo treba opraviti razkuževanje.

⁽¹⁾ Države članice, v katerih se nahajajo območja z omejitvami I, II ali III s seznama v Prilogi I in območja z omejitvami iz Priloge II k Izvedbeni uredbi (EU) 2023/594.

– Povzetek priporočil v zvezi z divjimi prašiči, kot so opisana v poglavju III

Ukrepi	Epidemiološko stanje			
	Afriška prašičja kuga ni prisotna (pripravljenost)	Afriška prašičja kuga ni prisotna (pripravljenost)	Pojav afriške prašičje kuge (izkoreninjenje)	Endemična afriška prašičja kuga (obvladovanje)
	Območja in območja z omejitvami, kategorizirana za namene teh smernic			
	5.1 Območja, na katerih afriška prašičja kuga ni prisotna in ki ne mejijo na območja z omejitvami	5.2 Območja, na katerih afriška prašičja kuga ni prisotna (vključno z območjem z omejitvami I), ki mejijo na območja z omejitvami	5.3 Omejena območja z omejitvami, ki ustrezajo novo okuženim območjem	5.4 Obsežna območja z omejitvami, ki ustrezajo znatnim okuženim območjem
4.1 Nastavljanje vab	Omejeno, za lov, lov s pastmi in izločitev, kadar je to ustrezno		Omejeno, za lov s pastmi in izločitev	Omejeno, za lov, lov s pastmi in izločitev, kadar je to ustrezno
4.2 Ukrepi biološke zaščite	Ukrepe biološke zaščite med lovom, lovom s pastmi in izločitvijo divjih prašičev bi bilo treba po potrebi okrepiti, spodbujati in ohranjati.			
4.3 Zbiranje ključnih podatkov	Najdeni poginuli divji prašiči, vzorčeni in testirani	Na podlagi ocene tveganja: najdeni poginuli divji prašiči, vzorčeni in testirani, ter ulovljeni divji prašiči, testirani za odkrivanje virusa afriške prašičje kuge. Testirani vsi trupi, če je ocenjeno tveganje visoko.	Vsi najdeni poginuli in izločeni divji prašiči: vzorčeni in testirani. Testirani vsi ulovljeni divji prašiči.	Vsi najdeni poginuli in izločeni divji prašiči: vzorčeni in testirani. Ulovljeni divji prašiči, testirani na podlagi ocene tveganja in v skladu z uredbo o afriški prašičji kugi.
4.4 Sodelovanje	Uspešno in učinkovito sodelovanje pristojnih organov in deležnikov (kot so organi za upravljanje gozdov, okoljski organi in lovci) je bistveno za preprečevanje, zgodnje odkrivanje, obvladovanje in izkoreninjenje afriške prašičje kuge.			
4.5 Izločitev	Odvisno od pristojnega organa; za zmanjšanje populacije divjih prašičev bi bilo treba razmisliti o izločitvi.	Odvisno od pristojnega organa; za zmanjšanje populacije divjih prašičev bi bilo treba razmisliti o izločitvi in jo spodbujati.	Za izkoreninjenje afriške prašičje kuge, ko je dosežena endemična faza (po epidemični fazi), bi bilo treba razmisliti o izločitvi, ki bi se izvajala pod nadzorom pristojnega organa. V praksi se ne bi smeli izvajati nobeni ukrepi, dokler se upad na epidemični krivulji ne ustali in ugotovi s stalnim sistemom pasivnega spremljanja ali dokler niso izvedeni drugi ukrepi za preprečevanje premikov divjih prašičev.	Odvisno od pristojnega organa; za zmanjšanje populacije divjih prašičev bi bilo treba razmisliti o izločitvi in jo spodbujati.

4.6	Vzpostavitev „belega območja“	Ni relevantno	O njej bi se lahko razmislilo ob upoštevanju ocene tveganja v povezavi z drugimi ukrepi.		Ni relevantno, vendar bi se o njej lahko razmislilo v posebnih okoliščinah na podlagi ocene tveganja in v povezavi z drugimi ukrepi.	
4.7	Ograjevanje	Ni relevantno	Ni relevantno, vendar bi se lahko o njem razmislilo za ohranitev majhnih razmejenih območij za lažje izvajanje preventivnih ukrepov.	Ustrezno za izkoreninjenje afriške prašičje kuge na opredeljenih omejenih osrednjih okuženih območjih, če so ograje za upočasnitev širjenja bolezni zgrajene pravočasno in strateško.	Ni relevantno, vendar bi se lahko o njem razmislilo za ohranitev majhnih razmejenih območij za lažje izvajanje ukrepov obvladovanja.	
4.8	Lov	Cilj	Povečanje lovnega napora za zmanjšanje populacije	Intenziven lov (največji lovni napor)	Priporočilo za popolno prepoved lovskih dejavnosti za vse živalske vrste dokler epidemična faza ne pojema	Lov bi se smel izvajati le ob upoštevanju strogih ukrepov biološke zaščite, kadar je to ustrezno (npr. za zasebno domačo uporabo lovcev, zbiranje vzorcev za testiranje z namenom zmanjšanja celotne populacije divjih prašičev).
		Stopnja napora	Povečanje odstrela (kvantitativni napor)	Lov s pogonom in individualni lov	Izločitev, šele po upadu epidemične faze	Izločitev, ki jo izvedejo usposobljeni lovci
		Metode	Z običajnimi lovskimi metodami loviti samice in nedorasle samice (kvalitativni napor)	Lov na najvišji ravni, ki jo je mogoče doseči na tem območju. Zasebno/javno sodelovanje za doseg cilja zmanjšanja populacije.	Brez lova s pogonom Po upadu epidemične faze lov na najvišji ravni, ki jo je mogoče doseči na tem območju. Zasebno/javno sodelovanje za doseg cilja zmanjšanja populacije.	Lov ob upoštevanju strogih ukrepov biološke zaščite za zbiranje vzorcev za testiranje
4.9	Pasivno spremljanje	Okrepljeno pasivno spremljanje; najdeni poginuli divji prašiči, vzorčeni in testirani na podlagi ocene tveganja	Okrepljeno pasivno spremljanje; aktivno patroljiranje za odkrivanje in testiranje poginulih divjih prašičev	Okrepljeno pasivno spremljanje; aktivno patroljiranje za odkrivanje in testiranje poginulih divjih prašičev ter odstranitev trupa	Okrepljeno pasivno spremljanje; aktivno patroljiranje za odkrivanje in testiranje poginulih divjih prašičev ter odstranitev trupa	

4.10 Omejen dostop	Ni relevantno	Ni relevantno	Dostop do okuženih območij bi moral biti čim bolj omejen zaradi tveganja prenosa afriške prašičje kuge prek ljudi, opreme, vozil itd.	Ni relevantno, vendar bi bilo o njem mogoče razmisliti v posebnih okoliščinah
4.11 Omejitve trajnega krmljenja	Treba bi ga bilo omejiti in se ne bi smelo izvajati.		V posebnih primerih bi lahko pristojni organ na podlagi ocene tveganja razmislil o odobritvi trajnega krmljenja divjih prašičev v omejenem obdobju, da se divji prašiči zadržijo na novo okuženem območju, na katerem je cilj v kratko- ali srednjeročnem obdobju izkoreniniti afriško prašičjo kugo.	Treba bi ga bilo omejiti in se ne bi smelo izvajati.
4.12 Vzorčenje in testiranje	Testi z uporabo polimerazne verižne reakcije	Testi z uporabo polimerazne verižne reakcije. Ugotavljanje protiteles bi se lahko izvedlo v posebnih okoliščinah, kot je testiranje divjih prašičev na območju z omejitvami I (seropozitivna žival bi lahko pomenila, da se stanje bolezni spreminja, na primer virus afriške prašičje kuge se širi zunaj območij z omejitvami II ali III).	Testi z uporabo polimerazne verižne reakcije	Testi z uporabo polimerazne verižne reakcije. Ugotavljanje protiteles bi se lahko izvedlo v posebnih okoliščinah na območjih, na katerih je afriška prašičja kuga že dolgo prisotna.
4.13 Lov s pastmi	Lov in testiranje	Lov in testiranje	Izločitev in testiranje. O lovu s pastmi bi bilo treba razmisliti kot o učinkovitem ukrepu za omejitev ali zmanjšanje populacije divjih prašičev ob prisotnosti afriške prašičje kuge na omejenem območju (npr. na „belem območju“), ob tem pa izvajati druge ukrepe za izkoreninjenje afriške prašičje kuge, zlasti na novo okuženih območjih.	Izločitev in testiranje